

Pri našem cesarju. Spisal Rud. E. Peerz, c. kr. profesor. Poslovenil Ivan Krulec, c. kr. vadniški učitelj. Izdalo in založilo „Društvo za zgradbo učiteljskega konvikta“ v Ljubljani. Ljubljana 1905. Natisnila „Narodna tiskarna“. Cena 10 h.

Karamfil s pesnikovega groba. Hrvaški spisal A. Šenoa. Poslovenil dr. K. Ozvald. Tiskala in založila „Narodna tiskarna“ v Gorici, 1905. — Prodaja L. Schwentner v Ljubljani. Cena 50 h.

Ko smo v jeseni preteklega leta obhajali Prešernovo slavlje in sem se zopet enkrat pečal s slovstvom, kolikor ga imamo o Prešernu, sem vzel v roke tudi 5. zvezek „Sbranih pripovedi Augusta Šenoe“, ki ga je izdala Matica Hrvatska l. 1886.; saj še ni nihče tako sentimentalno dehteče proslavil poezij našega Prešerna in pesnika samega kakor Šenoa v tem zvezku s svojo novelo „Karamfil sa pjesnikova groba“. — Tega spisa sem se spomnil tem preje, ker sem ga svojim učencem poleg „Prijana Lovra“ vedno priporočal v to, da se vežbajo v hrvaščini. Tedaj in že večkrat sem si mislil, kako prijetno bi bilo, ko bi imeli posebno izdajo te lepe novele; kajti ni lahko dobiti dovolj izvodov omenjenega zvezka. — Zdaj pa leži pred menoj v lični brošuri — slovenski prevod te novele. Ko sem ga zagledal, sem se izprva malo zaježil; zakaj mislil sem si: odslej, ko je oskrbljen hrvaškemu izvirniku slovenski „šimel“, ne bo ta „karamfil“ več poraben za redovito čitanje v šoli! A ko so mi prešli ti zgolj sebični pomisleki, sem se sprijaznil s prevodom: zdaj more tudi širše občinstvo, ki je zanje pač treba prevajati tudi hrvaščino, čitati to nežno delo slavnega Šenoe.

Prevod je lep; hoteč prelagati le v pristno slovenščino, je prelagatelj celo mnogokje po nepotrebnem nadomeščal hrvaške besede in sklade, ki so tudi v slovenščini ali domači ali udomačeni, z drugimi slovenskimi. Sicer pa je v tem oziru bolje, se obremeniti s tem grehom, kakor pa z nasprotnim, pri prevodih iz slovanskih jezikov pri nas navadnim.

Dr. Jos. Tomižšek.

„Književne novosti“. Mjesečni pregled novih hrvatskih knjiga. Izdaje Gjuro Trpinac. Knjižar jugoslavske akademije. Zagreb, Ilica 6. „Književne novosti“ dobi lahko vsakdo brezplačno, ako naznani svojo željo izdajatelju.

Emanuel Chalupný: Uvod do sociologie. S ohledem na české poměry (razmere). Spisal Zvez. I. in II. Str. 488. Cena 6 K 80 h. Samozaložba. Praga 1905. V komisiji Hejda & Tučka.

Francoz Avgust Comte je v spisu „Cours de philosophie positive“ prvi rabil besedo „sociologija“, hoteč tako krstiti obsežno vedo o družbi. Spoznal je že Comte, kako važno je, da se iz brezpomembnega materijala izločijo prvine take vede; on je tudi prvi združil različne potrebne prvine v eno pojmovanje, v enoten sestav. Vkljub temu pa je Comte smatral sociologijo samo za del pozitivne filozofije.

Comtovi nasledniki so uvidevali, da se veda, katere naj zasleduje življenje od protoplazma pa do človeka, ne more zadovoljevati le z razlago notranjega njegovega ustrojstva, marveč da se je treba seznaniti tudi z njegovimi različnimi vnanjimi odnošaji — z narodopisnimi skupinami, z naravnimi človeškimi družbami in njih pojavi — in raziskovati, ni li to tudi plod občnega razvitka. Treba je bilo H. Spencerja, St. Milla, Darwina, Haeckla, Durkheima, Tardea in dr., da se je dognalo, da mora sociolog biti ravno tako historik, nacionalni ekonom in statističar kakor tudi biolog in psiholog. (Cf. Giddings. Temelji sociologije.) Lexis pravi, da hoče sociologija z enotnega stališča razmotrivati vse oblike družabnega skupnega življenja, družabnih vzajemnih odnošajev in družabnega razvitka.